

SXEDIO.GC4

10.8.1953: Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΜΕ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΤΟΝ Γ.Γ.ΤΟΥ ΟΗΕ ΝΤΑΓΚ ΧΑΜΜΑΣΚΕΛΝΤ ΖΗΤΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΣΤΗΝ ΟΓΔΟΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΩΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΠΑΘΕΙΑ ΤΟΥ

Στις **10** Αυγούστου ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ προσχώρησε μόνος στα σχέδιά του, παρά τις εκκλήσεις της Αριστεράς για συνεργασία, και απευθύνθηκε προς το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Νταγκ Χάμμασκελντ, ζητώντας εγγραφή αίτησης του Κυπριακού λαού στην Ογδοή Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ.

Με την αίτηση ο Μακάριος ζητούσε επίσης τη λήψη απόφασης, ώστε να διενεργηθεί δημοψήφισμα στην Κύπρο με βάση την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της **16ης** Δεκεμβρίου **1952**.

Αναφερόταν στην αίτηση του Αρχιεπισκόπου την οποία υπέγραφε μόνο ο ίδιος:

ΑΙΤΗΣΙΣ

ΕΘΝΑΡΧΙΑ ΚΥΠΡΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ
10 Αυγούστου, **1953** Λευκωσία

Κύπρου

Προς τον
Γενικόν Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών
Μέγαρον Ηνωμένων Εθνών
Νέαν Υόρκην

Κύριε,

Εκ μέρους του ελληνικού Κυπριακού λαού και ως εκλελεγμένος Εθνικός Ηγέτης αυτού και εκπρόσωπος, επιθυμώ να θέσω ενώπιον υμών τα ακόλουθα:

1. Η νήσος Κύπρος είναι η αυτοκυβερνωμένη περιοχή υπό την διοίκησιν του Ηνωμένων Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας, Κράτους- Μέλους των Ηνωμένων Εθνών.

2. Οι Έλληνες Κύπριοι, αποτελούντες τα **80%** του συνόλου εκ **500** χιλιάδων κατοίκων της νήσου, επανειλημμένως έθεσαν ενώπιον διαδοχικών Βρετανικών Κυβερνήσεων την αξίωσιν των προς αυτοδιάθεσιν και δι' ενός φανερού και αδιαβλήτου δημοψηφίσματος, διενεργηθέντος την **15ην** Ιανουαρίου **1950** τα **95.7%** των Ελλήνων κατοίκων, ή τα **80%** του όλου πληθυσμού της Νήσου, εξέφρασαν την θέλησιν των να ενσωματωθώσιν εις το ελληνικόν Κράτος διά της οργανικής ενώσεως της Νήσου μετά της μητρόσ- Πατρίδος, της Ελλάδος. Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος τούτου ανεκοινώθη αρμοδίως εις την Βρετανικήν Κυβέρνησιν και εις τον Γενικόν Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, προς τον οποίον παρεδόθησαν επίσης υπό Κυπριακής Αντιπροσωπείας την **16ην** Σεπτεμβρίου **1950** αι Δέλτοι, αι περιέχουσας υπογραφάς όλων των ψηφισμάτων κατά το εν λόγω δημοψήφισμα, και αι οποίαι και φυλάττονται εισέτι παρά τη γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών.

3. Η Βρετανική Κυβέρνησις παρά ταύτα ηρνήθη επιμόνως να σεβασθή το δικαίωμα του Κυπριακού λαού προς αυτοδιάθεσιν.

4. Επειδή διά των άρθρων **1 (2)** και **55** του Χάρτου των Ηνωμένων Εθνών, εις τον οποίον και η Μεγάλη Βρετανία έχει την υπογραφήν της, ο σεβασμός της αυτοδιαθέσεως των λαών αναγνωρίζεται ως βασική αρχή και σκοπός των Ηνωμένων Εθνών, και

5. Επειδή η Γενική Συνέλευσις διά της αποφάσεως αυτής της **16ης** Δεκεμβρίου **1952 (Ag.it. 30. A/Res/40)** συνιστά ότι τα Κράτη- Μέλη "δέον να υποστηρίξωσι την αρχήν της αυτοδιαθέσεως όλων των λαών και εθνών" και " δέον να αναγνωρίσωσι και προάγωσι την πραγμάτωσιν του δικαιώματος της αυτοδιαθέσεως των λαών των μη αυτοκυβερνωμένων περιοχών, αίτινες ευρίσκονται υπό την διοίκησιν των και δέον να διευκολύνωσι την ενάσκησιν του δικαιώματος τούτου, συμφώνως προς τας αρχάς και το πνεύμα του Χάρτου των Ηνωμένων Εθνών και την ελευθέρως εκφρασμένην θέλησιν των ενδιαφερομένων

λαών, της θελήσεως των λαών τούτων διαπιστουμένης
διά δημοψηφισμάτων ή άλλων ανεγνωρισμένων
δημοκρατικών μέσων, κατά προτίμησιν υπό την αιγίδα
των Ηνωμένων Εθνών", και

6. Επειδή δι' επιστολής ημών ημερομ. **24**
Απριλίου **1953**, ως εκπρόσωπος του ελληνικού
Κυπριακού λαού και τη αιτήσεται τούτου, εκαλέσαμεν
τον Κυβερνήτην της Κύπρου ως αντιπρόσωπον της
Βρετανικής κυβερνήσεως εν τη Νήσω όπως προαγάγη
την πραγματοποίησιν του δικαιώματος του Κυπριακού
λαού προς αυτοδιάθεσιν διά της αξιοποιήσεως του
αποτελέσματος του δημοψηφίσματος της **15ης**
Ιανουαρίου **1950** ή όπως ευκολύνη τη ενάσκησιν του
δικαιώματος τούτου παρέχων εις αυτόν την ευκαιρίαν
ελευθέρας εκφράσεως της θελήσεως του διά νέου
δημοψηφίσματος διενεργουμένου το ταχύτερον,
συμφώνως προς τη προναφερθείσαν απόφασιν των
Ηνωμένων Εθνών, και

7. Επειδή δι' επιστολής αυτού ημερομ. **11ης**
Μαΐου **1953** ο Κυβερνήτης της Κύπρου απήντησεν ότι "η
Κυβέρνησις της Αυτής Μεγαλειότητος δεν αποσκοπεί
οιανδήποτε μεταβολήν εις την επί της Κύπρου
κυριαρχίαν και θεωρεί το ζήτημα ως κλειστόν," και

8. Επειδή η ρηθείσα άρνησις της Βρετανικής
Κυβερνήσεως, αποτελεί παραβίασιν των αρχών, των
σκοπών και του πνεύματος του Χάρτου των Ηνωμένων
Εθνών, επί πλέον δε παραγνωρίζει εντελώς τας
συστάσεις τας εμπεριεχομένας εις την
προναφερθείσαν απόφασιν των Ηνωμένων Εθνών της
16ης Δεκεμβρίου **1952**,

9. Διά ταύτα, υποβάλλομεν την παρούσαν
διαμαρτυρίαν εναντίον του Ηνωμένου Βασιλείου διά
μη σεβασμόν του δικαιώματος του Κυπριακού λαού προς
αυτοδιάθεσιν και διά μη συμμόρφωσιν προς τας
προνοίας της αποφάσεως της Γενικής Συνελεύσεως της
16ης Δεκεμβρίου **1952** και αιτούμεθα παρ' υμών, ως
Γενικού Γραμματέως των Ηνωμένων Εθνών, όπως θέσετε
ενώπιον της Γενικής Συνελεύσεως την διαμαρτυρίαν
μας ταύτην συμπεριλαμβάνοντες εις την Ημερησίαν
διάταξιν της **8ης** Συνόδου της Γενικής Συνελεύσεως-

συμφώνως προς τον κανονισμόν **13 (g)** της σχετικής δικονομίας- το θέμα "Πραγματοποιήσις του δικαιώματος του Κυπριακού λαού δι' αυτοδιέθεσιν" προς τον σκοπόν όπως η Γενική Συνέλευσις επί τη βάσει των άρθρων **1** και **55** του Χάρτου των Ηνωμένων Εθνών, λάβη απόφασιν συνιστώσαν εις το Ηνωμένον Βασίλειον της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας να σεβασθή το δικαίωμα του Κυπριακού λαού προς αυτοδιάθεσιν, συμμορφουμένη ούτω προς την απόφασιν της Γενικής Συνελεύσεως της **16ης** Δεκεμβρίου **1952**.

Με τας ευλογίας και τας ευχάς ημών
Ο Αρχιεπίσκοπος και Εθνάρχης Κύπρου
ΜΑΚΑΡΙΟΣ Γ

Την αίτηση συνόδευε και το ακόλουθο σχέδιο ψηφίσματος:

ΣΧΕΔΙΟΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ

Θέμα: Πραγματοποιήσις του δικαιώματος του Κυπριακού λαού προς αυτοδιάθεσιν.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ,

Έχουσα υπ' όψει ότι ο Καταστατικός Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών εις τα άρθρα **1** και **55** αναγνωρίζει την αρχή της "Αυτοδιαθέσεως των λαών",

Και έχουσα υπ' όψει ότι η Γενική Συνέλευσις δι' αποφάσεως της υιοθετηθείσης κατά την **403**ην συνεδρίαν της Ολομελείας της **16ης** Δεκεμβρίου **1952**, συνέστησεν όπως τα Κράτη-Μέλη των Ηνωμένων Εθνών,

(α) Υποστηρίξωσι την αρχήν της αυτοδιαθέσεως όλων των λαών, και

(β) αναγνωρίζωσι και προάγωσι την πραγματοποίησιν του δικαιώματος της αυτοδιαθέσεως, των μη αυτοκυβερνωμένων περιοχών, αι οποίαι ευρίσκονται υπό την διακυβέρνησιν των, και διευκολύνωσι την άσκησιν του δικαιώματος τούτου υπό των λαών των τούτων περιοχών, συμφώνως προς τας αρχάς, και το πνεύμα του καταστατικού Χάρτου των Ηνωμένων Εθνών και της ελευθέρως εκπεφρασμένης

θέλησις των ενδιαφερομένων λαών, της τοιαύτης θελήσεως των λαών διακριβουμένης διά δημοψηφίσματος ή άλλων ανεγνωρισμένων δημοκρατικών μέσων, κατά προτίμησιν υπό την εποπτείαν των Ηνωμένων Εθνών,

Και έχουσα υπ' όψει ότι ο ελληνικός λαός της Κύπρου, αποτελών τα **80.2** τοις εκατόν του συνολικού πληθυσμού της νήσου, εζήτησε διά του εθνικού Ηγέτου και εκπροσώπου του, την **24**ην Απριλίου **1953**, παρά του Κυβερνώντος κράτους να προαγάγη την πραγματοποίησιν και να διευκολύνη την άσκησιν του δικαιώματος του Κυπριακού λαού προς αυτοδιάθεσιν,

Και έχουσα υπ' όψει ότι η Κυβέρνησις της Μεγάλης Βρετανίας απέρριψε την **11**ην Μαΐου **1953**, την αίτησιν ταύτην του Κυπριακού λαού.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ αποφασίζει σήμερον να συστήση και διά της Αποφάσεως ταύτης συνιστά, εις την Κυβέρνησιν της Μεγάλης Βρετανίας και της Βορείου Ιρλανδίας Κράτους- Μέλους των Ηνωμένων Εθνών, να σεβασθή το δικαίωμα του Κυπριακού λαού προς αυτοδιάθεσιν, να προαγάγη την πραγματοποίησιν του και διευκολύνη την άσκησιν του δικαιώματος τούτου, συμφώνως προς τας προνοίας του Χάρτου των Ηνωμένων Εθνών και την απόφασιν της Γενικής Συνελεύσεως της **16**ης Δεκεμβρίου **1952**.

Συνοδευτικόν του θέματος: "Εφαρμογή υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, της αρχής ίσων δικαιωμάτων και αυτοδιαθέσεως των λαών εις τον πληθυσμόν της νήσου Κύπρου".

Συμφώνως προς το άρθρον **20** των Κανόνων Διαδικασίας της Γενικής Συνελεύσεως,

1. Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΚΥΠΡΩ.

Η Κύπρος είναι νήσος της ανατολικής Μεσογείου, έχουσα πληθυσμόν **511.000** περίπου εκ των οποίων **80.2%**, άλλα μικρά μειονότητες, είναι μη αυτοκυβερνωμένη περιοχή ευρισκομένη υπό την διακυβέρνησιν του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας.

Κύπρος και Ανθρώπινα δικαιώματα: Ο τρόπος

διακυβερνήσεως της Κύπρου αποτελεί κατάφωρον παραβίασιν τῆς διακηρύξεως των ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων συμφώνως προς τὴν ὁποίαν τὰ Κράτη-Μέλη των Ἠνωμένων Ἐθνῶν ἀνέλαβον ὡς προαγάγωσι σεβασμὸν προς τὰ δικαιώματα ταῦτα εἰς τοὺς λαοὺς καὶ τὰ εδάφη ὑπὸ τὴ δικαιοδοσίαν των.

Παραβιάζει το πρῶτον Ἄρθρον τῆς διακηρύξεως ὅπερ διαλαμβάνει ὅτι ἄνθρωποι γεννῶνται ἐλεύθεροι καὶ εἶναι ἴσοι εἰς ἀξιοπρέπειαν καὶ δικαιώματα.

Παραβιάζει τὸ ἄρθρον **20** βάσει τοῦ ὁποίου ἕκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας προς εἰρηνικὴν συγκέντρωσιν καὶ ὁργάνωσιν.

Παραβιάζει τὸ ἄρθρον **21** τὸ ὁποῖον διαλαμβάνει ὅτι ἡ θέλησις τοῦ λαοῦ πρέπει νὰ ἀποτελῇ τὴν βᾶσιν τῆς ἐξουσίας τῆς κυβερνήσεως.

Παραβιάζει ὡσαύτως τὸ ἄρθρον **26 (2)** τὸ ὁποῖον διαλαμβάνει ὅτι ἡ Παιδεία ἐνός τόπου πρέπει νὰ ἀποσκοπῇ εἰς τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ σεβασμοῦ προς τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ τὴν θεμελιώδη ἐλευθερίαν, καὶ τὸ ἄρθρον **26 (3)**, τὸ ὁποῖον διαλαμβάνει ὅτι οἱ γενεῖς ἔχουν πρῶτιστον δικαίωμα ὡς ἐκλέγωσι τὸ εἶδος τῆς μορφώσεως τὴν ὁποίαν θὰ λάβωσι τὰ τέκνα των.

Ὅλαια αὐταὶ οἱ παραβιάσεις θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν εἶναι ἐπακόλουθον τῆς μεγαλυτέρας παραβάσεως των ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων συγκεκριμένως τῆς ἀρνήσεως τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως εἰς τὸν Κυπριακὸν λαόν. Ἀναφέρονται ἐν τῷ υπομνήματι τούτῳ, διὰ νὰ ἐκτεθῶσι μερικαὶ ἐκ των κακῶν συνεπειῶν, τὰς ὁποίας συνεπάγεται ἡ ἀρνήσις τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας, εἰς ἓνα λαόν. Καθ' ὅτι πρέπει νὰ διευκρινισθῇ ὅτι ἡ ἀξίωσις μας εἶναι δι' αὐτοδιάθεσιν καὶ οὐδὲν ἄλλο.

2. Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΤΗΣ.

Ἱστορικὴ ἀνασκόπησις: Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ Κύπρος εἶχεν ἰδίως ἀνεξαρτήτους ἐλληνικὰς πόλεις (κράτη) ἐπὶ τοῦ ἰδίου πρωτύπου ὡς ἐκεῖναι τῆς κυρίως Ἑλλάδος. Ὅτε ολόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος ἠνώθη ὑπὸ

τον Μέγα Αλέξανδρον εις εν εθνικόν κράτος, η Κύπρος απετέλεσεν τμήμα του κράτους τούτου, αργότερον η νήσος απετέλεσε θέμα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας απολαμβάνουσα της εθνικής της ελευθερίας, ως επαρχία της αυτοκρατορίας ταύτης επί **800** έτη. Όταν η Βυζαντινή αυτοκρατορία και τα άλλα ελληνικά εδάφη υπεδουλώθησαν εις τους Τούρκους, η Κύπρος έσχε την ιδίαν τύχην το **1570**.

Καθ' όλην την περίοδον της Τουρκικής κατοχής οι Έλληνες της Κύπρου ως επίσης και των άλλων ελληνικών περιοχών ανέμενον την ημέραν της απελευθερώσεως των και την ενσωμάτωσιν των εις νέον ελληνικόν κράτος. Οτε κατά το **1828** κατόπιν επταετούς ηρωϊκού αγώνος διά την ελευθερίαν εις τον οποίον συμμετέσχον πολλοί Έλληνες εκ Κύπρου, εν τμήμα της Ελλάδος ηλευθερώθη και ηγκαθιδρύθη ως ανεξάρτητον κράτος, οι Κύπριοι ήλπιζον ότι θα ηνούντο μετά της ελευθέρας πατρίδος των.

Η συνθήκη του **1878**: Η Κύπρος θα ηνούτο μετά της Ελλάδος κατά τους Βαλκανικούς πολέμους του **1912** ή κατά τον Πρώτον Παγκόσμιον Πόλεμον του **1914** εάν δεν απεσπάτο εν τω μεταξύ εκ της Οθωμανικής αυτοκρατορίας δυνάμει της συνθήκης του **1878**. Παρ' όλον ότι εις την μεταβίβασιν αυτήν της κυριαρχίας δεν ελήφθη υπ' όψιν η επιθυμία του λαού της νήσου, εν τούτοις οι Έλληνες Κύπριοι εδέχθησαν ευχαρίστως την μεταβίβασιν καθ' ότι απέβλεπον προς αυτήν ως προς ένα αποφασιστικόν βήμα προς την πραγματοποίησιν του εθνικού αιτήματος των δι' ένωσιν μετά της Ελλάδος. Εν τω πνεύματι τούτω ο τότε αρχιεπίσκοπος Κύπρου υπεδέχθη τον πρώτον βρετανόν Υπατον Αρμοστήν της νήσου.

Η Εθνική Αξίωσις της Κύπρου και οι βρεττανοί πολιτικοί.

Εκτοτε οι Κύπριοι έχουν επανειλημμένως εκφράσει, διά των αντιπροσώπων των, δι' υπομνημάτων, αποφάσεων και αντιπροσωπειών, εις την Βρετανικήν Κυβέρνησιν την αξίωσιν των δι' αυτοδιάθεσιν και την στερράν απόφασιν των δι' ένωσιν με την Ελλάδα.

Όταν ο κ. Τσέρτσιλ επεσκέφθη την Κύπρο το **1907** υπό την ιδιότητα του ως Υφυπουργού των αποικιών και έγινε δεκτός υπό του πληθυσμού της νήσου με το αίτημα της Ενώσεως η απάντησις του ήτο:

"Θεωρώ φυσικόν, ότι η πλειονότης των κατοίκων της Κύπρου, οίτινες είναι ελληνικής καταγωγής, θεωρεί την συσσωμάτωσιν της φυλής ως ιδεώδες το οποίον πρέπει να επιδιώκωσιν οι Έλληνες ευθαρσώς και επιμόνως, αίσθημα τοιούτον αποτελεί τρανήν απόδειξιν του ευγενούς Πατριωτισμού, όστις αποτελεί χαρακτηριστικόν γνώρισμα του ελληνικού Έθνους" (εκ της προσφωνήσεως του προς το Νομοθετικόν Συμβούλιον, τον Οκτώβριον **1907**). Προσέθεσεν, όμως, ότι ανειλημμένα υποχρεώσεις απέναντι της Τουρκίας, βάσει της ως άνω Συνθήκης του **1878**, εκώλυον την ικανοποίησιν της αξιώσεως αυτής δι' ένωσιν, και υποχρεώσεις όμως εκείναι αι απορρέουσαι εκ της συνθήκης του **1878**, **were brought at an end** το **1914** κατόπιν της εκρήξεως του πολέμου μεταξύ Μεγαλης Βρετανία και Τουρκίας.

Προσφορά της Κύπρου εις την Ελλάδα: Το **1915** η Μ. Βρετανία προσέφερε την Κύπρο εις την Ελλάδα υπό τον όρον της μέσω εισόδου της τελευταίας εις τον πόλεμον εναντίον της Γερμανίας. Η Ελλάς δεν ηδύνατο τότε να συμμορφωθή προς τον όρον τούτον και επομένως η προσφορά εκείνη απεσύρθη χωρίς να επαναληφθή παρ' όλον ότι η Ελλάς αργότερον εισήλθεν εις τον πόλεμον εκείνον, παρά το πλευρόν της Μ. Βρετανίας, η προσφορά όμως αυτή αποτελεί αυτή καθ' εαυτήν ακόμη μίαν επίσημον βρετανικήν αναγνώρισιν της νομιμότητος της αξιώσεως της Κύπρου δι' ένωσιν με την Ελλάδα.

Η στάσις των Λλόϊδ Τζιωριζ και Μακ Ντόναλντ: Το **1919** μετά το πέρας του πολέμου, κυπριακή αντιπροσωπεία ηξίωσε από την βρετανικήν Κυβέρνησιν ένωσιν με την Ελλάδα. Ο Πρωθυπουργός κ. Λλόυδ Τζωριζ, δι' επιστολής, ημερομηνίας **14** Νοεμβρίου **1919** υποσχέθη εις την Πρεσβείαν ότι "οι πόθοι των κατοίκων της Κύπρου θα τύχωσι της μάλλον

προσεκτικής και συμπαθούς μελέτης υπό της Κυβερνήσεως της Α. Μ. όταν αυτή σκεφθή διά το μέλλον της νήσου".

Το ίδιον έτος ο κ. Ράμσεύ Μακ Ντόναλντ, εδήλωσεν εις το διεθνές Εργατικόν Συνέδριον της Βέρνης ότι "η αρχή της αυτοδιαθέσεως θα εφαρμοσθή και εις τον λαόν της Κύπρου" (Επισημον δελτίον του Διεθνούς Εργατικού και Σοσιαλιστικού Συνεδρίου, Βέρνη 21 Φεβρουαρίου 1919). Το 1921 αρνητική απάντησις εδόθη και πάλι εις την αξίωσιν δι' ένωσιν παρ' όλον ότι πρωθυπουργός τότε ήτο ο κ. Ράμσεύ, Μακ Ντόναλντ, ο οποίος είχε προβεί εις την ως άνω δήλωσιν εν Βέρνη.

Η εθνική εξέγερσις του 1931: Η γενική δυσαρέσκεια του λαού έννεκα της αρνήσεως εις αυτόν οιουδήποτε δικαιώματος δι' ελευθερίαν αποκορυφώθη το 1931, ότε άπαντα τα ελληνικά μέλη του Νομοθετικού Συμβουλίου παρητήθησαν εις ένδειξιν διαμαρτυρίας. Την παραίτησιν ταύτην επηκολούθησε εξέγερσις του λαού, αξιούντος ένωσιν μετά της Ελλάδος, η εξέγερσις κατεπνίγη διά της επεμβάσεως βρετανικής στρατιωτικής δυνάμεως και οι εκκλησιαστικοί και πολιτικοί ηγέται του λαού εξωρίσθησαν ή ενετοπίσθησαν, εκατοντάδες κύπριοι εφυλακίσθησαν και μερικοί εφονεύθησαν. τα υφιστάμενα ανεπαρκή συνταγματικά δικαιώματα κατηργήσθησαν και το Νομοθετικόν Συμβούλιον διελύθη, Εκτοτε η Κύπρος διοικείται μονοκρατικώς και πάσα νομοθετική και εκτελεστική εξουσία ευρίσκεται εις τας χείρας του Κυβερνήτου.

Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος και η Κύπρος: Οτε εξερράγη ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, η Ελλάς ετάχθη παρά το πλευρόν των συμμάχων και πολλοί κύπριοι κατετάγησαν εθελοντικώς εις τον βρετανικόν στρατόν και επολέμησαν διά την ελευθερίαν, επί των στρατολογικών κέντρων είχον τοποθετηθή πινακίδες καλούσαι τους κυπρίους να πολεμήσουν "διά την Ελλάδα και την Ελευθερίαν". Το Σύνηγμα τούτο υπήρξεν αποτελεσμαστικόν καθ' ότι

ανεγνώριζε τη νομιμότητα του ελληνικού πατριωτισμού των κυπρίων και υπόσχασιν διά την εθνικήν των ελευθερίαν. Μετά το επιτυχές πέρας του πολέμου ο κυπριακός λαός εζήτησεν όπως δοθή εις αυτόν η εθνική του ελευθερία. Κυπριακή προσβεία επεσκέφθη το Λονδίνον το **1946** και ηξίωσιν επισήμως αυτοδιάθεσιν. Την εποχήν ακριβώς εκείνην ο βρετανός πρωθυπουργός κ. Αιτλη εδήλωσεν εις την Βουλήν των κοινοτήτων: "Καλούμεν αλλά δεν υποχωρούμεν τους λαούς να παραμείνωσιν εντός της Βρετανικής αυτοκρατορίας. Και προσέθεσεν: "Πιστεύω ότι αυτή είναι η ορθή πολιτική. Αυτή την πολιτική υιοθέτησε η προηγούμενη Κυβέρνησις εις την περίπτωσιν των Ινδιών και ουδείς λόγος υπάρχει να τυγχάνωσι οι Βιρμανοί χειροτέρας μεταχειρίσεως ή οι Ινδοί".

Η απάντησις εις την Κυπριακήν αξίωσιν υπήρξεν εν τούτοις αρνητική, και ουδεμία δικαιολογία εδόθη, διατί οι Κύπριοι να τυγχάνωσι χειροτέρας μεταχειρίσεως από τους Ινδούς ή τους Βιρμανούς ή τους Σουδανούς,

Το Δημοψήφισμα του **1950**: Τον Δεκέμβριον **1949** η Εθναρχία εκάλεσε την Κυβέρνησιν όπως διενεργήση εν τη Νήσω δημοψήφισμα. Η Κυβέρνησις ηρνήθη και η Εθναρχία ανέλαβε τη διενέργειαν ανοικτού δημοψηφίσματος, κατά το δημοψήφισμα τούτο το **80%** ολοκλήρου του πληθυσμού της νήσου ή **95.7%** του ελληνικού πληθυσμού εψήφισαν υπέρ της ενώσεως μετά της Ελλάδος. Η αποχή των **4.3%** ωφείλετο εις την μη συμμετοχήν προσώπων αίτινα κατείχον κυβερνητικής θέσεις ή ευρίσκοντο υπό την επίδρασιν της Κυβερνήσεως.

Η Κυβερνώσα δύναμις καλείται όπως συμμορφωθή προς απόφασιν των Ηνωμένων Εθνών: Την **27ην** Απριλίου **1953** ο Αρχιεπίσκοπος και Εθνάρχης Κύπρου, υπό την ιδιότητα του ως Εθνικού Ηγέτου και Εκπροσώπου του Ελληνικού Κυπριακού λαού, δι' επιστολής του προς τη Κυβερνώσαν δύναμιν εκάλεσε ταύτην όπως προαγάγη την πραγματοποίησιν του δικαιώματος του Κυπριακού λαού προς αυτοδιάθεσιν, συμφώνως προς την απόφασιν

της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών της 16ης Δεκεμβρίου 1952.

ΠΡΟΣΦΑΤΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ: Τον Ιούλιον 1954 μέλη της Βρετανικής Κυβερνήσεως εδήλωσαν επανειλημμένως εν τη Βουλή των Κοινοτήτων ότι δεν υφίσταται ζήτημα ανεξαρτησίας ή αυτοδιάθεσεως διά την Κύπρον. Απηγγέλθη συγχρόνως ότι θα εφηρμόζετο εν τη νήσω "Σύνταγμα" παρ' όλον ότι ο ελληνικός κυπριακός λαός επανειλημμένως κατέστησε σαφές ότι δεν εζήτει σύνταγμα, αλλά Αυτοδιάθεσιν διά της οποίας θα απέκτα ούτος την εθνικήν του ελευθερίαν. Αξίζει όμως να σημειωθή ότι το σύνταγμα τούτο, σκοπός του οποίου είναι η δημιουργία εντυπώσεως ότι η Βρετανική Κυβέρνησις διαπνέεται από φιλελεύθερα αισθήματα, και να απομακρύνη την προσοχήν του κόσμου από το υφιστάμενον καθεστώς βαρβάρου απολυταρχίας:

α). Ουδόλως διασφαλίζει τας βασικάς ελευθερίας του ατόμου.

β). Προνοεί δι'εν Νομοθετικόν Συμβούλιον εις το οποίον τα διοριζόμενα υπό της Κυβερνήσεως μέλη θα έχου την πλειοψηφίαν.

γ). Δεν προνοεί διά την προαγωγήν της Κύπρου εις την αυτοδιάθεσιν, ακόμη και εις το απώτερον μέλλον.

Συγχρόνως με την προπαρασκευήν της οικτράς ταύτης συνταγματικής κωμωδίας και πραγματικά διαθέσεις του Βρετανικού αποικιακού πνεύματος εξεδηλώθησαν διά της προκηρύξεως εις ην προέβησαν αι εν Κύπρω βρετανικάί αρχαί την 2αν Αυγούστου, συμφώνως προς την οποίαν παν πρόσωπον εκφράζον "στασιαστικήν πρόθεσιν" υπόκειται εις φυλάκισιν πέντε ετών. Περαιτέρω κατέστη σαφές ότι η έκφρασις επιθυμίας όπως επανεχθή μεταβολή εις την επί της Κύπρου κυριαρχίας (τούτο περιλαμβάνει την αυτοδιάθεσιν) είναι στασιαστική.

Από της ημέρας εκείνης το Κυπριακόν ζήτημα δύναται να συζητήται ελευθέρως εις ολόκληρον τον κόσμον όχι όμως εν Κύπρω.

4. ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΜΑΣ: Εχοντες υπ' όψιν την άρνησιν της Βρετανικής Κυβερνήσως όπως εφαρμόση την αρχήν της ισότητος των δικαιωμάτων και της αυτοδιαθέσεως, ως αύτη εκτίθεται εις τον Καταστατικόν Χάρτην των Ηνωμένων Εθνών και την διακήρυξιν των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αιτούμεθα όπως η γενική συνέλευσις διασφαλίση την εφαρμογήν της ως άνω αρχής, υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, εις τον λαόν της Κύπρου.

Ο λαός της Κύπρου ελπίζει ότι ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, όστις αντιπροσωπεύει τον ύπιστον αγώνα της ανθρωπότητος, δι' αξίαν εποχήν ελευθερίας, ειρήνης και δικαιοσύνης, θα παραμείνη πιστός εις το πνεύμα το οποίον εδημιούργησεν αυτός και θα φανή αμερόληπτος και δίκαιος κριτής εις την υπόθεσιν του.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΚΥΠΡΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΙΙΙ

Ο Μακάριος έσπευσε να ενημερώσει τον πρωθυπουργό της Ελλάδας Αλέξανδρο Παπάγο για την αίτηση που υπέβαλε στα Ηνωμένα Έθνη και τον κάλεσε να την υποστηρίξει.

Σε επιστολή του ύστερα από τέσσερις ημέρες (14.8.1953) ο Μακάριος ζητούσε από τον Παπάγο να σταθεί στο πλευρό των κυπρίων.

Ανέφερε ο Μακάριος στην επιστολή του:

"Κύριε Πρόεδρε,

πολλάκις είχομεν την ευκαιρίαν να αναπτύξωμεν τους λόγους διά τους οποίους επιβάλλεται η προώθησις του ζητήματος της εθνικής αποκαταστάσεως της Κύπρου και να επιστήσωμεν την προσοχήν επί των κινδύνων τους οποίους πάσα καθυστέρησις συνεπάγεται.

Εχοντες ευθύνην απέναντι του ελληνικού κυπριακού λαού, αγωνιζομένου διά το ιερώτερον των δικαιωμάτων του, είμεθα υποχρεωμένοι, αδιαλείπτως, να εντεινόμεν παν μέσον, έτοιμοι και προς πάντα θυσίαν, διά να επιτύχωμεν ό,τι και οι ημιάγριοι σήμεραν διά της επιμονής των επιτυγχάνουν.

Διά τούτο εν τη σειρά των προσπαθειών ημών,

βασιζόμενοι εις την απόφασιν της γενικής συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών περί πραγματοποιήσεως του δικαιώματος αυτοδιαθέσεως και εκτελούντες την εντολήν του ελληνικού κυπριακού λαού, απευθυνομεθα νυν προς τα Ηνωμένα Έθνη, ζητούντες όπως συστήσουν εις τη Μεγ. Βρετανίαν να σεβασθή το προς αυτοδιάθεσιν δικαίωμα του κυπριακού λαού.

Μη έχοντες δικονομικώς τη δυνατότητα να προωθήσωμεν την προς τον ΟΗΕ αίτησιν μας ίνα εγγραφή εις την ημερησίαν διάταξιν της γενικής συνελεύσεως και συζητηθή στρεφόμεθα προς την Κυβέρνησιν της μητρός πατρίδος και ιδιαιτέρως προς τον ένδοξον στρατάρχην και Πρωθυπουργόν αυτής και ζητούμεν την συμπαράστασιν της Ελλάδος. Δικαιούμεθα δε και αξιούμεν την συμπαράστασιν αυτήν διότι οι Κύπριοι δεν ζητούν ούτε αυτοκυβέρνησιν, ούτε αυτονομίαν, ούτε ανεξαρτησίαν, αλλά ένωσιν με την Ελλάδα και διά τούτο είναι σήμερον παγκοσμίως ανεγνωρισμένον ότι το ζήτημα μας αποτελεί πενελλήνιον εθνικήν αξίωσιν.

Ζητούμεν από την Κυβέρνησιν της μητρός πατρίδος να υιοθετήση την προς τον ΟΗΕ αίτησιν μας και να σταθή παρά το πλευρόν του κυπριακού λαού, αντί να εξαναγκάζη ημάς να εκλιπαρώμεν από ξένους τοιαύτην στοργήν.

Διότι εις περίπτωσιν καθ' ην δεν ήθελεν εισακουσθή υπό της ελληνικής Κυβερνήσεως η παρούσα ημών έκκλησις, ημείς συνεπείς προς τας υποχρεώσεις μας και εν συναισθήσει των ευθυνών μας δεν θα εγκαταλείψωμεν τας παρά τω ΟΗΕ προσπαθείας μας, αλλά θα απευθυνθώμεν προς όλα τα κράτη- μέλη αυτού ζητούντες υποστήριξιν της αιτήσεως της Κύπρου.

Ο εθναρχικός σύμβουλος κ. Σάββας Λοϊζίδης όστις θα επιδώση εις την υμετέραν εξοχότητα την παρούσαν, είναι εξουσιοδοτημένος παρ' ημών να παράσχη πάντα συμπληρωματικήν πληροφορίαν διά το προς τα Ηνωμένα Έθνη διάβημα της Κύπρου, δεδομένου δε ότι προθεσμίαι καθορίζουν τας ενώπιον του ΟΗΕ ενεργείας ημών παρακαλούμεν όπως θελήσητε να

διεβιβάσητε ημίν τας τελικάς αποφάσεις ή
εισηγήσεις της ελληνικής Κυβερνήσεως εντός του
τρέχοντος μηνός.

Εν Αχιεπισκοπή Κύπρου
τη **14**η Αυγούστου **1953**
Ο εν Χριστώ Ευχέτης
+ Ο Κύπρου ΜΑΚΑΡΙΟΣ

Ο Μακάριος πίεζε με την επιστολή του τον
Αλέξανδρο Παπάγο να εκδηλωθεί ανοικτά υπέρ της
Κύπρου και είχε τον σκοπό του. Σε λίγες ημέρες θα
μετέβαινε στην Ελλάδα ο υπουργός Εξωτερικών της
Αγγλίας Αντονι Ηντεν και ανέμενε ότι ο Έλληνας
πρωθυπουργός θα έπαιρνε οριστικές αποφάσεις, αφού
συζητούσε για άλλη μια φορά το κυπριακό με τον
εκπρόσωπο της κυρίαρχης δύναμης, ενώ στην Κύπρο
είχε φθάσει πριν από λίγες ημέρες ο νέος Κυβερνήτης
της νήσου Αρμιτεϊτζ σε αντικατάσταση του Αντρίου
Ράϊτ.